

Спеціалізованій вченій раді ДФ 26.055.081
Державного торговельно-економічного університету
02156, м. Київ, вул. Кіото, 19

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора Сідельникової Лариси Петрівни

на дисертаційну роботу Дуди Галини Зіновіївни

«Бюджетна політика стимулювання економічного розвитку»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань «Управління та адміністрування»

за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Актуальність теми дисертаційної роботи

Бюджетна політика є вагомим інструментом регулювання економічних процесів та досягнення економічного зростання на мікро- і макрорівнях, виступає важливою складовою фінансової політики держави. Роль бюджетної політики зростає, адже в сучасних умовах розвитку економіки незмінною є необхідність забезпечення збалансованості дохідної та видаткової частин бюджету, стимулювання економічного та інвестиційно-інноваційного розвитку як держави в цілому, так і її адміністративно-територіальних одиниць. Виважений підхід до бюджетного планування є важливою передумовою ефективної соціально-економічної політики. Формування бюджету заслуговує відповідної уваги, виходячи з необхідності підвищення результативності управління державними фінансами в умовах суспільно-економічних перетворень. У сучасних фінансово-економічних умовах вагомим є визначення пріоритетних напрямів бюджетної політики, оцінка її впливу на економічний розвиток країни, впровадження дієвих фінансових та бюджетних складових суспільного розвитку. З метою посилення впливу бюджетної політики на

соціально-економічний розвиток країни потрібно вживати заходи, спрямовані на підвищення рівня збалансованості і прозорості бюджету, ефективності використання бюджетних коштів, здійснення дієвого державного фінансового контролю. В сучасних умовах невизначеності важливим є підвищення ролі бюджетної політики стимулювання економічного розвитку, що свідчить про актуальність дисертаційної роботи Дуди Галини Зіновіївни.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету: «Фінансова стратегія суспільного розвитку» (номер державної реєстрації 0118U000047), «Фінансова політика соціально-економічного розвитку країни» (номер державної реєстрації 0121U00344), «Фінансово-бюджетна політика в умовах суспільно-економічних перетворень» (номер державної реєстрації 0124U000331). Автором надано відповідні матеріали та пропозиції щодо формування і реалізації бюджетної політики стимулювання економічного розвитку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків дисертаційного дослідження

Наукові результати та висновки дисертаційного дослідження Дуди Г.З. мають достатньо високий ступінь обґрунтованості, що обумовлено узагальненням і аналізом значної кількості наукових публікацій з питань формування та реалізації бюджетної політики. Виконання поставленого наукового завдання і оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності здійснено на достатньо високому рівні. Здобувачем досягнуто основну мету дослідження – розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень системи формування та реалізації бюджетної політики економічного розвитку, підвищення бюджетної результативності в умовах економічних

перетворень.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти з питань формування бюджетної політики, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної податкової служби України, відповідні монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Дисертаційна робота характеризується цілісністю та логічною послідовністю висвітлення матеріалу, використанням достатнього масиву емпіричних даних. Об'єкт і предмет дослідження узгоджуються з метою дисертаційної роботи. Обґрунтованість, достовірність отриманих результатів дисертаційної роботи, наукових положень і рекомендацій дисертанта підтверджується їх апробацією та позитивною оцінкою на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях.

Наукові результати дослідження дозволяють зазначити про достатній ступінь їхньої новизни, обґрунтованості та відповідності дисертаційної роботи спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Достовірність наукових положень, висновків дисертаційного дослідження

Наукові положення, висновки дисертаційного дослідження мають достатньо високий рівень. Здобувачем здійснено ґрунтовний аналіз законодавчих та нормативно-правових актів з питань формування бюджетної політики, статистичних та аналітичних матеріалів відповідних центральних органів державного управління, наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених.

У роботі застосовано сукупність методів і підходів, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження. За допомогою системного та структурного методів розкрито сутність бюджетної політики як складової системи державного фінансового забезпечення економічного розвитку.

Застосування порівняльного та факторного методів дозволило узагальнити досвід формування та здійснення бюджетної політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою. Методи наукового абстрагування, синтезу застосовано при визначенні пріоритетних напрямів бюджетної політики, бюджетного перспективного планування.

Наукові положення, результати, висновки дисертаційного дослідження підтверджуються публікаціями у наукових виданнях та їх оприлюдненням на наукових конференціях. Здобувачем опубліковано 9 наукових праць, у тому числі 3 статті у наукових фахових виданнях, 6 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій, загальним обсягом 2,7 друк. арк.

Наукові результати, висновки дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність Секретаріату Кабінету Міністрів України при опрацюванні проєктів нормативно-правових актів з питань розробки та реалізації бюджетної політики держави.

Наукова новизна результатів дослідження

Ознайомлення зі змістом дисертації дозволило зробити висновок, що робота містить належні ознаки наукової новизни, яка має теоретико-методичний, аналітичний та прикладний аспекти і полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень та розробці науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення бюджетної політики стимулювання економічного розвитку.

Поставлену мету наукового дослідження досягнуто і отримано результати, які характеризуються науковою новизною. Серед найбільш важливих наукових результатів дисертаційної роботи можна відзначити такі.

У дисертаційній роботі вперше розкрито сутність формування та реалізації бюджетної політики забезпечення збереження національної економіки в умовах воєнного стану та стимулювання економічного розвитку, яка полягає у сукупності інституційних засад та адаптивних бюджетних механізмів підвищення ефективності бюджетного планування та виконання

бюджетних програм відповідно до пріоритетних напрямів розвитку економіки, змін соціально-економічного стану країни (п. 1.1).

Заслужують на увагу удосконалені автором підходи щодо формування бюджетної політики стимулювання економічного розвитку (п. 1.2).

Цікавим з теоретичної та практичної точок зору є узагальнення та систематизація досвіду формування і реалізації бюджетної політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою (п. 1.3).

Науковий і практичний інтерес має подальший розвиток положень щодо інституційних засад бюджетної політики економічного розвитку в умовах воєнного стану (п. 2.1).

Варто відмітити внесок здобувачки у систематизацію досвіду формування фіскальної політики (п. 2.2), удосконалення положень щодо підвищення ефективності видатків бюджету (п. 2.3).

Автором вдало розвинуто підходи до розробки основних напрямів бюджетної політики у системі фінансово-економічних відносин (п. 3.1; п. 3.2).

Повнота викладу матеріалу в наукових публікаціях за темою дисертації

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано автором у дев'яти наукових працях, у тому числі трьох статтях у наукових фахових виданнях, загальним обсягом 2,7 друк. арк. Зміст наукових праць свідчить про повноту відображення в них наукових результатів, висновків, положень дисертації.

Практична цінність дисертаційної роботи

Теоретичні положення і висновки дисертаційної роботи, що розкривають сутність бюджетної політики стимулювання економічного розвитку, мають практичне значення при формуванні і реалізації бюджетної політики України,

підвищенні її ефективності та результативності. Основні висновки та результати дисертації використано Секретаріатом Кабінету Міністрів України при опрацюванні проєктів нормативно-правових актів з питань розробки і реалізації бюджетної політики держави (довідка від 06.09.2024 р. № 67-208/1-24).

Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи

Зазначаючи позитивні наукові результати дисертаційного дослідження, слід звернути увагу на певні зауваження та дискусійні положення, зокрема:

1. У дисертаційній роботі цілком слушно зазначено, що сутність формування та реалізації бюджетної політики стимулювання економічного розвитку полягає у сукупності інституційних засад та адаптивних бюджетних механізмів підвищення ефективності бюджетного планування та виконання бюджетних програм відповідно до пріоритетних напрямів розвитку економіки, змін соціально-економічного стану країни, що надасть можливість забезпечення економічного зростання, сприятиме підвищенню рівня добробуту населення (с. 22). Водночас, слід було б приділити більше уваги управлінню публічними фінансами в умовах обмеженості державних фінансових ресурсів.

2. Автор цілком доречно визначає, що пріоритетними напрямами розвитку бюджетної політики мають стати вдосконалення інституційного середовища фінансового регулювання, підвищення дієвості фінансово-бюджетного планування і прогнозування, посилення взаємозв'язку фінансового регулювання із циклічністю економічного розвитку, забезпечення макроекономічної збалансованості, удосконалення методологічних засад програмно-цільового методу планування бюджету (с. 28). Разом з тим, вважаємо, що важливим було б більш поглиблено розкрити вплив пріоритетних напрямів бюджетної політики на соціально-економічний розвиток країни.

3. Заслугове на увагу обґрунтування автором тези, що бюджетна політика, що уточнюється та коригується відповідно до державних та суспільних потреб, дозволяє забезпечити динамічне збалансування та

узгодженість бюджетних відносин, адаптацію економічної системи до внутрішніх та зовнішніх викликів (с. 81). Проте, доцільним, на наш погляд, було б більш розгорнуто показати механізми адаптації бюджетної політики відповідно до суспільних потреб.

4. На с. 113 дисертаційного дослідження здобувач цілком слушно визначає, що державні видатки, які спрямовуються на фінансування заходів щодо інноваційного розвитку економіки, науки або підтримки підприємств стратегічно важливої галузі, мають більш вагомий вплив на рівень соціальної безпеки через укріплення економічної незалежності держави у порівнянні із прямими видатками на соціальну допомогу. Разом з тим, більш поглиблене розкриття впливу державних видатків на інноваційний розвиток економіки додало б, на нашу думку, переконливості висновкам автора.

5. У дисертаційній роботі визначено, що розподіл бюджетних коштів має здійснюватися за основними принципами: доцільності надання, обґрунтованості спрямування та ефективності використання бюджетних коштів (с. 136), що заслуговує на підтримку. Однак, вважаємо, що варто було б більш поглиблено розкрити інструменти підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Загалом зазначені зауваження і дискусійні моменти не знижують теоретичної та практичної цінності результатів дисертаційної роботи і не впливають на загальну позитивну її оцінку.

Відповідність принципам академічної доброчесності

Наукові результати, положення дисертаційної роботи не містять запозичень інших авторів без посилання на відповідне джерело. Дисертаційне дослідження, наукові публікації здобувача виконані із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Особистий внесок здобувача полягає у розкритті сутності бюджетної політики стимулювання економічного розвитку.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Дуди Галини Зіновіївни на тему «Бюджетна політика стимулювання економічного розвитку» є завершеним та самостійним науковим дослідженням, має нові обґрунтовані наукові результати роботи і практичну цінність. Основні положення дисертаційної роботи опубліковані в наукових фахових виданнях, оприлюднювалися на науково-практичних конференціях, автором вирішено поставлені у роботі завдання, досягнуто мету дослідження. Дисертаційне дослідження за змістом відповідає обраній темі та вимогам, передбаченим наказом МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертаційна робота відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Дуда Галина Зіновіївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
завідувач кафедри фінансів,
обліку та оподаткування
Херсонського національного
технічного університету

Лариса СІДЕЛЬНИКОВА

Підпис Сідельникової Л.П.
підтверджую:

Начальник відділу кадрів ХНТУ

Лариса ІОНОВА